

3 Hilsen fra Norsk Senter for Maritim Medisin og Dykkemedisin

Navigare necesse est – Det er nødvendig å seile, sa Pompeius idet han la til havs med sitt mannskap i år 56 f.Kr under en voldsom storm. Ombord hadde han korn fra Afrika til et Roma i hungersnød. – Vivere non est necesse, fortsatte han. Hvorvidt mannskapet kom til å overleve, var ikke like viktig.

Aksepten for tap av sjømannsliv var nok større i Pompeius' tid enn i dag; betydningen av å holde skipstrafikken i gang var nok stort sett den samme. Sjøfart er alvor. Uavbrutt skipstrafikk er fortsatt avgjørende for å fylle butikkhyllene med brød. Sjøfart er også en forutsetning for velstand. Sjøfarten lar oss høste av rikdommene i havet, bore etter oljeforekomstene under havbunnen og få tilgang til verdensmarkeder der vi kan selge varene som vi produserer. Navigare necesse est, nå som da. Maritim medisin handler om å ta vare på sjøfolka som drar til sjøs på våre vegne.

Sjøfolk har fortsatt en betydelig økt risiko for sykdom og død sammenliknet med arbeidstakere på land. Til tross for at moderne skip seiler tryggere gjennom stormene i dag enn i antikken, har overlevelsesutstyr og livbåter ombord, kommuniserer med omverden gjennom satellitter og kan motta støtte fra redningstjenester underveis, kan ikke moderne teknologi fullt ut kompensere risikoen til sjøs. Naturkreftene er fortsatt de samme. Teknologien byr dessuten på nye helseutfordringer. Eksponering for støy, kjemikalier og vibrasjon, arbeid med tungt maskineri, vinsjer eller fiskeredskaper og om et 24 timers samfunn med begrensninger i fysisk og sosial utfoldelse er dagens glupske sjøhyrer.

Maritim medisin er et breddemedisinsk fag. Verktøykassa låner fra ulike medisinske fag. Det kan handle om seleksjonsmedisin: «Har sjømannen tilstrekkelig helse til å reise ut? Kan vi iverksette tiltak som redusere risikoen?» og om operasjonsplanlegging: «Hvilken risiko møter sjømannen underveis? Skal vi sette en lege ombord? Hvordan kan vi forberede sjømannen bedre på utfordringene som han møter? Rommer skipet det medisinske utstyret som trengs? Har mannskapet de nødvendige medisinske ferdighetene?». Det kan også handle om medisinsk assistanse på sjøen og om telemedisinske vurderinger: «Lar mine medisinske råd seg oversette til forsvarlig helse-

hjelp ombord? Er oppfølging per distanse forsvarlig i denne situasjonen?», om arbeidsmedisin: «Hvilke eksponeringer påvirker sjømannen i arbeidsmiljøet? Hvordan kan sjømannen beskytte seg?» og om samfunnsmedisin: «Kan vi organisere sjømannens helsevesen på en bedre måte?». Det er bredden verktøykassa som i sum utgjør sjømannens helsevesen.

Vi har mye å lære av historien. Denne boka er et fremragende bidrag til nettopp dette. I 50 år har Norsk Forening for Maritim Medisin satt sjømannen og sjømannens helse på dagsordenen. Jeg er stolt over vårt nære samarbeid med foreningen og vårt felles mål om å sy sammen et sømløst sjømannens helsevesen for framtiden.

Jeg vil benytte denne anledningen til å ønske dere hjerteligst til lykke til med jubileet!

Jon Magnus Haga

Leder, Norsk Senter for Maritim Medisin og Dykkemedisin, Yrkesmedisinsk Avdeling, Haukeland Universitetssjukehus.

Figur 4
Jon Magnus Haga.
Foto: Privat.